

Shilan Nasery
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan
ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkkaus
Opinnäytetyö, 2018

RASKAUDEN, SYNNYTYKSEN JA NAISTEN SAIRAUKSIEN SANASTO SUOMI-PERSIA

TIIVISTELMÄ

Nasery, Shilan. Raskaus, synnytys ja naisten sairauksien sanasto suomi–persia. Syksy 2018, 53 s., 2 liitettä.

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto. Tulkki (AMK), asioimistulkkaus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia raskauteen, synnytykseen ja naisten-tauteihin liittyvä suomi–persia–sanasto asioimistulkeille ja tulkkiepiskelijoille. Sanaston termit koottiin tulkkaustilanteiden pohjalta sekä alaa käsittelevältä suomenkieliseltä internetsivustolta. Vastineet etsittiin sanakirjoista ja alaa käsittelevistä persiankielisistä lääketieteellisistä julkaisuista.

Opinnäytetyö muodostuu raportista ja sanastosta. Raportti sisältää tietoperustan, kuvauksen sanaston tekoprosessista ja oman pohdinnan. Tietoperustassa käsitellään Suomen neuvolajärjestelmää ja naisille tarkoitettuja julkisen terveydenhuollon seulontoja. Sanaston keräämisen prosessi alkoi jo ennen opinnäytetyön aloittamista, mutta opinnäytetyöprosessissa kartoitettiin kirjallisuutta, muita lähteitä ja hiottiin sanastoa parhaiden mahdollisten lähteiden mukaan. Tuote eli sanasto on opinnäytetyön liitteenä. Sanastossa on yhteensä noin 180 termiä ja niiden vastineet persiaksi.

Sanakirjat ja sanastot ovat tulkin tärkeitä työkaluja tulkkaustoimeksiantoon valmistautumisessa ja tulkkaustilanteessa korkeatasoisen ja laadukkaan työtuloksen saavuttamiseksi. Raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanaston laatimiselle oli tarvetta, koska Suomesta ei löydy kattavaa terveysalan termien suomi–persia–sanakirjaa, josta löytyisi raskauteen, synnytykseen ja naistentauteihin liittyvää sanastoa näillä kielillä.

Avainsanat: asioimistulkkaus, raskaus, synnytys, naistensairaudet, sanastotyö

ABSTRACT

Nasery, Shilan. Finnish–Persian glossary of pregnancy, childbirth and women’s diseases. Autumn 2018, 53 p., 2 appendices.

Bachelor’s Degree Programme in Humanities. Interpreter, Community Interpreting.

The aim of the thesis was to prepare a Finnish–Persian glossary of pregnancy, childbirth and women’s diseases for community interpreters and students of interpreting. The terms of the glossary are based on interpretation situations as well as a Finnish-language web site on the subject. Equivalents have been found in dictionaries and from Persian language medical publications on the subject.

The thesis consists of a report and a glossary. The report contains a knowledge base, a description of the making process of the glossary and the author’s own reflection. The knowledge base covers the Finnish health clinic system and the public healthcare screening for women. The glossary was already collected before the thesis was started, but literature and other sources were mapped, and a fine-tuning of the glossary according to the best sources was done during the making process. The product, i.e. the glossary, is attached as an appendix in the thesis. The glossary contains a total of 180 terms and their equivalents in Persian.

Dictionaries and glossaries are the interpreter’s important tools for preparing the interpreting situation and the interpreter’s mission is to achieve high-quality work results. There was a need for the glossary of pregnancy, childbirth and women’s diseases, because there is no comprehensive dictionary of healthcare terms in Finland, in which a glossary of pregnancy, childbirth and women’s diseases could be found.

Keywords: community interpreting, pregnancy, childbirth, women’s diseases, terminology

ناصری، شیلان. واژه نامه بارداری، زایمان و بیماری های زنان فنلاندی-فارسی. پائیز ۲۰۱۸، ۵۳ صفحه، ضمیمه ۲ دانشگاه علمی کاربردی علوم انسانی. مترجم (امک)، مترجمی.

هدف از نگارش این پایان نامه تدوین واژه نامه فنلاندی-فارسی مربوط به بارداری، زایمان و بیماری های زنان برای مترجمین و دانشجویان رشته مترجمی است. کلمات واژه نامه بر گرفته از ترجمه های انجام شده و همچنین صفحه اینترنتی فنلاندی مرتبط به این موضوع می باشد. مترادف کلمات از لغتنامه ها و مقالات پزشکی فارسی که به بررسی این موضوع می پردازند، گردآوری شده است.

پایان نامه متشکل است از گزارش و واژه نامه. گزارش پایان نامه شامل بخش تئوری، توصیفی از روند انجام واژه نامه و بازتاب کار می باشد. در بخش تئوری، سیستم بهداشت کشور فنلاند و آزمایشات غربالگری مربوط به زنان در حوزه دولتی خدمات بهداشت و سلامت بررسی می گردد. واژه نامه مربوطه پیش از آغاز تألیف پایان نامه ساخته شده است. اما در جهت نگارش پایان نامه برای انتخاب منابع ادبی و دیگر منابع برنامه ریزی گردیده و همچنین واژه نامه بر اساس بهترین منابع ممکن صیقل و جلا داده شده است. محصول و یا واژه نامه ضمیمه پایان نامه می باشد. واژه نامه در مجموع شامل ۱۸۰ کلمه و مترادف کلمات به فارسی است.

لغتنامه ها و واژه نامه ها ابزار کار مترجم جهت آماده شدن برای ترجمه و در حین ترجمه، برای دستیابی به نتیجه کاری سطح بالا و با کیفیت می باشند. تدوین واژه نامه مربوط به بارداری، زایمان و بیماری های زنان یک نیاز بود، چرا که در فنلاند لغتنامه فنلاندی-فارسی در زمینه رشته بهداشت و سلامت به طور جامع که حاوی واژه نامه مرتبط به موضوع مذکور شود، موجود نمی باشد.

کلمات کلیدی: مترجمی، بارداری، زایمان، بیماری های زنان، کار واژه نامه

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 NEUVOLAKÄYNTIJÄRJESTELMÄ.....	10
2.1 Raskauden aikaiset neuvolakäynnit.....	11
2.2 Synnytys	13
2.3 Synnytyksen jälkeiset neuvolakäynnit.....	14
3 ROKOTTEET	16
4 SEULONNAT	22
4.1 Raskaudenaikaiset seulonnat	22
4.1.1 Sikiöseulonnat.....	22
4.1.2 Tartuntatautien raskaudenaikainen seulonta	23
4.2 Syöpäseulonnat	24
4.2.1 Kohdun kaulaosan syövän seulonta	24
4.2.2 Rintasyöpäseulonta	25
5 SANASTOTYÖ	26
5.1 Yleiskieli ja erikoiskieli.....	26
5.2 Tarkoite	27
5.3 Käsite	27
5.4 Termi.....	28
5.5 Määritelmä	28
5.6 Käsitejärjestelmä.....	29
5.6.1 Hierarkkinen suhde	30
5.6.2 Koostumussuhde	30
5.6.3 Funktiosuhde	31
6 OMA SANASTOTYÖPROSESSI	32
6.1 Sanaston kerääminen	33
6.2 Sanaston lähteet	33
6.3 Vastinetyö	34
6.4 Sanaston tarkistus ja varmistus	35
7 POHDINTA	37
LÄHTEET.....	39

LIITE 1: RASKAUDEN, SYNNYTYKSEN JA NAISTEN SAIRAUKSIEN SANASTO SUOMI-PERSIA.....	43
LIITE 2: SANASTON LÄHTEET.....	53

|1 JOHDANTO

Asioimistulkki työskentelee erikoisalojen viestintätilanteissa ja ne voivat olla kielellisesti ja sanastollisesti haastavia tilanteita äidinkielisellekin puhujalle, jos kyseinen erikoisala on vieras. Asioimistulkki tulkkaa erikoiskieliä paikoissa, joissa maahanmuuttajat asioivat viranomaisten kanssa. Kielitaidon puute vuoksi he eivät pysty itse kommunikoimaan näissä paikoissa. Tulkin työympäristöt vaihtuvat alasta alaan ja samaten myös tulkkauksen aiheet. Yleisiä tulkkauksympäristöjä ovat muun muassa poliisilaitokset, vastaanottokeskukset, maahanmuuttovirasto, oikeusaputoimistot, terveydenhuoltopalvelut, sosiaalipalvelut, työ- ja elinkeinotoimisto, koulut ja oikeustalot. Näitä tulkkauksympäristöjä ei ole mahdollista järjestää tärkeysjärjestykseen, sillä jokaisessa aihepiirissä käsitellään yksilön kannalta elintärkeitä asioita. Terveysalan tulkkauksessa asiakkaan henki voi olla uhattuna, jos tieto ei välity oikein ja esimerkiksi turvapaikkakuulustelussa väärin välitetty tieto voi aiheuttaa sen, että ihminen palautetaan lähtömaahansa. Sanastot ovat tulkille tärkeitä tasokkaan ja korkealuokkaisen tuloksen saavuttamiseksi. Hallitsemalla molemmat työkielet ja erikoisalan sanastoa tulkki voi taata laadukkaan ja tarkkaan tulkkauksen.

Opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen opinnäytetyö lähtökielenä suomi ja kohdekielenä persia. Tuote on tulkkien käyttöön laadittu raskauteen, synnytykseen ja naisten sairauksiin liittyvä sanasto. Sanastossa ei ole määritelmiä, joten kyseessä on termilistasta koostuva sanasto, jossa on yhteensä noin 180 termiä. Sanasto hyödyttää ensisijaisesti työkielenään persiaa tulkkavia tulkkeja ja tulkkiopiskelijoita ja heidän lisäksi viranomaisia ja asiakkaita. Sanastotani voi olla hyötyä myös persiankielisille asiakkaille, jotka eivät hallitse tämän alueen sanastoa ja haluavat asioida vastaanotoilla ilman tulkkia. Tätä sanastotyötä minut inspiroi tekemään nimenomaan edellä mainittu suomi–persia–sanastojen puuttuminen. Sanastotyöni kattaa vain pienen erikoisalan, mutta tähän teemaan liittyvät tulkkaukset ovat sellaisia, joita asioimistulkki tulee tulkkauransa aikana tulkkamaan. Raskauteen, synnytykseen ja naisten sairauksiin liittyviä asioita käsitellään terveysalan ympäristöissä muun muassa

terveyskeskuksissa, äitiys- ja lastenneuvoloissa, synnytyssairaaloissa, perheneuvoloissa, ehkäisy- ja seksuaalineuvontaa tarjoavissa paikoissa sekä gynekologisissa tutkimuksissa. Näiden terveystalveluiden puitteissa käsitellään pääasiallisesti raskautta, raskaudenkeskeytystä, raskaudenehkäisyä, lapsettomuutta, hedelmöitystä, synnytystä, sukupuolitauteja, vauvan rokotteita ja mittauksia.

Tässä opinnäytetyössä naisten sairauksilla tarkoitetaan kaikkia naisiin kohdistuvia tauteja ja sairauksia. Kielitoimiston sanakirjan (2018) mukaan naisten taudit ovat naisten lantioelinten (vars. sukupuolielinten) sairaudet. Naisten sairauksiin sisältyvät sekä naistentaudit että muut sairaudet kuten rintojen sairaudet ja vaihdevuosiin liittyvät sairaudet. Duodecimin (2018) julkaiseman lääketieteen sanaston mukaan sairaus on psykofyysisen rakenteen tai toiminnan poikkeavuus, joka aiheuttaa pysyvää tai tilapäistä haittaa, vajaatoimintoja tai vammaisuutta (tauti sekä siihen liittyvät tunteet ja reaktiot) ja tauti on määriteltävissä oleva, eri ihmisissä samantapaisin oirein ilmenevä sairaus.

Raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanasto on ensisijaisesti tarkoitettu tulkeille. Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan (Sktl 2013) tulkki valmistautuu tulkkaukseen huolellisesti ja ajoissa ja tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan. Sanasto on tulkin yksi tärkeimmistä työvälineistä varsinkin valmistautumisessa. Tulkki voi toimeksiannon vastaanottamisen yhteydessä tiedustella tulkkauksen aihetta ja valmistautua siihen ajoissa ennen tulkkauksen menoa. Tulkkina on tärkeää päivittää osaamistaan jatkuvasti ja aktiivisesti kerätä itselleen sanastoa, jota työssä tarvitsee. Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan (2013) tulkki tulkkaa kattavasti, ei jätä mitään pois eikä lisää mitään asiaan kuulumatonta. Sanastojen myötä tulkin ei tarvitse tulkkauksessa itse keksiä omasta päästä termeille sopivan vastineen tai edes yrittää selittää lauseilla yhtä termiä asiakkaalle vaan hyödyntämällä erikoisalan sanastoon ja sen vastineisiin voi tulkata ammattitaitoisesti tarkkoja termejä käyttäen. Tulkki voi opetella tai kerrata sanastoa ennen toimeksiantoa, mutta hän voi myös tulkkauksen aikana käyttää kirjallista sanastoa tulkkauksensa tukena.

Oman tulkkauskokemukseni kautta olen huomannut, että raskauteen, synnytykseen ja naisten sairauksiin liittyviä tulkkausaiheita on suhteellisen paljon ja ne ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana. Kulttuurisista eroista johtuen naistulkkeja on enemmän haluttu näiden aiheiden tulkkauksiin. Nämä asiat ovat vahvistaneet omaa ammatillisen kehittymisen tarveani ymmärtää juuri tätä aihetta ja sitä kautta onnistua paremmin aihetta käsittelevissä tulkkaustilanteissa.

Suomessa ei ole tällä hetkellä kattavaa terveysalan suomi–persia- sanastoa, eikä siten myöskään sanastoa, joka erikoistuisi raskauteen, synnytykseen ja naisten sairauksiin. Olemassa olevat sanakirjat, kuten suomi–persia ja persia–suomi sanakirjat (Vazvan 1990) ovat yleiskielen sanakirjoja, joita on laadittu välikielen kautta (englannin kieli) ja vastineet eivät täsmää suomenkielisten termien kanssa. Raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien suomenkielisten termien vastineita olen hakenut sanakirjoista, sairaaloiden ja lääkäreiden internetsivustoista ja opetusvideoista. Vaikka sanastoni keskittyy raskauteen, synnytykseen ja naisten sairauksiin, opinnäytetyössäni tietoperustassa käsitelen sanastotyön keskeisten käsitteiden lisäksi Suomen neuvolajärjestelmän vaiheita aihetta tulkkavien tulkkien avuksi. Neuvolajärjestelmän vaiheita ovat raskauden aikaiset neuvolakäynnit, synnytys, synnytyksen jälkeiset neuvolakäynnit, rokotteet, kunnan järjestämiä seulontoja raskaana olevalle ja sikiölle, kohdun kaulaosan- ja rintasyövän seulonta. Naisten sairaudet ovat erittäin laaja aihealue ja siksi tässä opinnäytetyössä käsitellään vain sellaisia sairauksia, joiden seulonnat järjestetään naisille julkisessa terveydenhuollossa ja koska asioimistulkki tulkkaa todennäköisemmin näissä tilanteissa. Toivon, että opinnäytetyöni voi palvella tulkkeja paitsi sanaston, myös tietoperustan osalta informatiivisena lähteenä. En tietenkään pysty niiden osalta kattavasti kertomaan kaikesta alaan liittyvästä, mutta tarkoitukseni on antaa suppeat ja tiivistetyt perustiedot kyseisistä aiheista.

2 NEUVOLAKÄYNTIJÄRJESTELMÄ

Äitiys- ja lastenneuvolatyötä ohjaavia valvovia tahoja ovat Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), Aluehallintovirastot (AVI) ja terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). STM valmistelee lainsäädäntöä ja antaa suosituksia neuvolatyöstä. Valvira parantaa ohjauksen ja valvonnan keinoin oikeusturvan toteutumista ja palvelujen laatua sosiaali- ja terveydenhuollossa. AVI ohjaa ja valvoo kunnallista ja yksityistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja THL tukee lainsäädännön toimeenpanoa kunnissa. (THL 2015.)

Suomessa terveydenhuoltolain (L 1326/2010) toisen luvun 15. pykälän mukaan kunnan tulee järjestää neuvolapalvelut raskaana oleville naisille, lasta odottaville perheille sekä alle oppivelvollisuusikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Valtioneuvoston neuvolatoiminnan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollon asetuksen (A 338/2011) toisen luvun 9. pykälän mukaan kunnan on järjestettävä lasta odottavalle perheelle vähintään yksi laaja terveystarkastus ja lapselle ensimmäisen ikävuoden aikana vähintään yhdeksän terveystarkastusta. Näistä terveystarkastuksista kuusi tulee olla terveydenhoitajan tekemää terveystarkastusta, kaksi terveydenhoitajan ja lääkärin yhteistä terveystarkastusta lapsen ollessa 4–6 viikon ja 8 kuukauden ikäinen sekä laaja terveystarkastus 4 kuukauden iässä.

Sosiaali- ja terveysministeriön (Neurolat i.a.) mukaisessa neuvolatoiminnassa seurataan ja edistetään sikiön ja lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia, raskaana olevan ja synnyttäneen naisen terveyttä, lapsen suun terveydentilaa, vanhemmuuden ja perheen hyvinvoinnin tukemista, lapsen kodin, kasvu- ja kehitysympäristöä ja perheen elintapojen terveellisyyttä. Neuvolatoimintaan kuuluu myös lapsen ja perheen erityisen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja heidät tukeminen tutkimuksiin ja hoitoon ohjaamisen ohella.

Tulkin käyttöön on aina syytä varautua erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa työskenneltäessä maahanmuuttajien kanssa. Tulkin käyttö säästää

myös rahaa, koska se mahdollistaa välittömän kielellisen ymmärtämisen ja väärinkäsityksiltä välttymisen. (Hassaan & Parkkinen 2012, 12–13.) Tulkkaus on viestintämuoto, jossa tulkki välittää sanomat kieli- ja kulttuurirajan yli vaalien puhujien ajatuksia ja tarkoitusta mahdollisimman tarkasti (Hietanen 2007, 280). Leinonen (2007, 294) täsmentää, että asioimistulkkaus on suomalaisen viranomaisen ja ulkomaalaisen henkilön välinen keskustelu, neuvottelu tai kuulustelu. Kielilain (L 423/2003) kolmannen luvun 18 pykälän mukaan jos jollakulla on lain mukaan oikeus käyttää omaa kieltään, mutta viranomaisen kieli tai asian käsittelykieli on toinen, viranomaisen on järjestettävä maksuton tulkkaus.

Tekstissä tähdellä merkityt sanat* löytyvät myös sanastossa.

2.1 Raskauden aikaiset neuvolakäynnit

Äitiysneuvolassa järjestetään ensisynnyttäjälle yhdeksän ja uudelleensynnyttäjälle kahdeksan määräaikaista terveystarkastusta raskausaikana. Näiden määräaikaisten terveystarkastuksien lisäksi raskaana olevalle ja synnyttäjälle on mahdollista järjestää yksilöllisen tarpeen mukaan lisäkäyntejä äitiysneuvolaan. (THL 2018.)

TAULUKKO 1. Määräaikaisten terveystarkastusten määrän ja ajankohdan käyntirunko ensi- (E) ja uudelleensynnyttäjälle (U). rvk = raskausviikko (THL 2018)

Ajankohta	Pariteetti	Määräaikainen terveystarkastus ja sen tekijä	Aika
6.–8. rvk	E, U	Ensikontakti	15 min
8.–10. rvk	E, U	Ensikäynti: terveydenhoitaja / kätilö	1 t 30 min
13.–18. rvk	E, U	Lasta odottavan perheen terveystarkastus: terveydenhoitaja/kätilö	1t 30 min
13.–18. rvk	E, U	Lasta odottavan perheen terveystarkastus: lääkäri	30 min
22.–24. rvk	E, U	Terveydenhoitaja/kätilö	30 min
26.–28. rvk	E	Terveydenhoitaja/kätilö	30 min
30.–32. rvk	E, U	Terveydenhoitajan/kätilön vastaanottokäynti, tai kotikäynti ensisynnyttäjälle	30 min tai 2t 30 min
35.–36. rvk	E, U	Lääkäri	30 min
37.–41. rvk	E, U	Terveydenhoitajan/kätilön vastaanottokäynti 2 viikon välein	30 min
Synnytys			
1.–7. vrk kotiutuksesta	E, U	Terveydenhoitajan/kätilön vastaanotto tai kotikäynti	60 min 2t 30 min
5.–12. vk	E, U	Synnytyksen jälkitarkastus: lääkäri tai terveydenhoitaja/kätilö	30 min

Raskausviikolla 30–32 synnyttäjää saa 30 minuuttia terveydenhoitajan tai kätilön vastaanottokäyntiaikaa tai ensisynnyttäjää saa samoilla viikoilla raskaudestaan 2 ja puoli tuntia kotikäyntiaikaa terveystarkastusta varten. Synnytyksen jälkeen ensimmäisestä päivästä seitsemänteen päivään saakka kotiutuksesta synnyttäjälle varataan joko 60 minuuttia terveydenhoitajan tai kätilön vastaanottoaikaa tai sitten 2 ja puoli tuntia kotikäyntiaikaa.

Kaikilla äitiysneuvolan määräaikaishoidoilla terveystarkastuskäynneillä mitataan raskaana olevan verenpaine, hemoglobiini taso ja paino, tutkitaan virtsasta valkuainen ja sokeri, otetaan verinäyte kupan, hepatiitti B:n ja HIV:n seulomiseksi. Määritetään veriryhmämääritys ja immunisaatio punasoluvasta-aineiden seulontaa varten. Lisäksi seulotaan sikiön poikkeavuudet, irtosolun näytteillä kohdunkaulasyövän* esiasteita, kohdun kasvu, sikiön asento ja raskaana olevalle annetaan tieto sikiön liikeseurannasta. (Klemetti & Hakullinen-Viitanen 2013, 113–33.)

2.2 Synnytys

Yksi synnytykseen valmistautumisen vaiheista on synnytyssairaalan valinta ja siinä huomioidaan synnyttäjän etäisyys sairaalaan. Toinen vaihe on synnytyksen käynnistyminen*, sen merkit ja synnyttämään lähteminen, josta annetaan tietoa synnyttäjälle ja hänen perheelle perhe- ja synnytysvalmennuksen sekä äitiysneuvolakäyntien kautta. Synnyttäjälle on myös laadittava synnytyssuunnitelma äitiysneuvolassa tai synnytyssairaalassa. Siinä myös informoidaan synnyttäjää, että synnytyksen kulkua ei voi ennustaa ja suunnitelmaa muutetaan tarpeen tullen. (Klemetti & Hakullinen-Viitanen 2013, 242–245.)

Synnytys voi edetä luonnonmukaisesti eli ilman lääkkeellistä kivunlievitystä, mutta kun synnyttäjä vaatii tehokkaampaa kivunlievitystä, hänelle annetaan turvallinen lääke synnytyskivun hoidossa. Lääkkeet ja puudutukset, mitkä tarvittaessa annetaan synnyttäjälle ovat vahvat kipulääkkeet, ilokaasu*, epiduraalipuudutus*, spinaalipuudutus*, kohdunkaulanpuudutus* ja pudendaalipuudutus*. (HUS 2018.)

Normaalisti etenevän synnytyksen vaiheet ovat synnytyksen käynnistyminen, avautumisvaihe, ponnistusvaihe ja jälkeisten syntyminen (Tiitinen 2017).

2.3 Synnytyksen jälkeiset neuvolakäynnit

Lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä seurataan ja edistetään lastenneuvolassa. Lastenneuvolassa myös tuetaan turvallista ja lapsilähtöistä kasvatusta ja lapsen hyvää huolenpitoa. Lastenneuvolan tehtävä on alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Lapsi saa neuvolassa rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset. Lapsiperheiden erityisen tuen tarpeita yritetään havaita neuvolassa mahdollisimman varhain ja suunnitellaan tarkoituksenmukainen tuki ja apu. (THL 2018.)

Lastenneuvolan määräaikaistarkastusten ohjelman mukaisesti tehdään kaiken kaikkiaan vanhempainryhmän/ryhmäneuvolan järjestäminen, neurologinen kehitysarvio, mitataan paino, pituus ja päänympäryys, tarkistetaan näkö ja kuulo, puheen kehityksen jatkuva seuranta, psykososiaalinen seuranta ja tuki, jatkuva terveysneuvonta, imetyksen ja ravitsemuksen seuranta, suun terveyden kontrollointi ja rokotusohjelma. Terveystarkastukset ovat 16 kerta, josta kymmenen kertaa tekee terveydenhoitaja ja 6 kertaa terveydenhoitaja lääkärin kanssa. Lastenneuvolan määräaikaistarkastukset alkavat, kun lapsi on vastasyntynyt eli 1–4 viikon ikäinen ja jatkuvat siihen asti, kunnes lapsi on 7 ja siirtyy kouluterveydenhuollon piiriin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena, 313–316.)

Raskauden jälkeisen ehkäisyn tarvetta ja eri vaihtoehtoja tarkastellaan synnytyksen jälkitarkastuksessa. Äiti voi aloittaa käyttää progestiinipillereitä*, ehkäisykapselia* tai yhdistelmäpillereitä* kolmen viikon kuluttua synnytyksestä, jos hän ei imetä. Imettäväinen nainen voi käyttää useimmiten kaikkia ehkäisymenetelmiä. Estemenetelminä pidettävä kondomin käyttö on varma menetelmä imetyksen aikana, ja jos kuukautiset eivät ole alkaneet. Toinen ehkäisymenetelmä on kierukkaehkäisy*, jota voidaan asentaa jälkitarkastuksen yhteydessä.

Hormonaaliseen ehkäisyyn liittyy kaksi ehkäisytapaa, progestiiniehkäisy ja yhdistelmäehkäisy. Progestiiniehkäisyssä käytettävät minipillereiden* käyttöä voi aloittaa heti synnytyksen jälkeen. Imettämätön nainen voi aloittaa käyttää ehkäisypillereitä*, ehkäisyrengasta* ja ehkäisylaastaria* kolmen kuukauden ja täysimittävä kuuden kuukauden kuluttua synnytyksestä. Progestiini- ja yhdistelmäehkäisyä luokitellaan hormonaaliseen ehkäisyyn kategoriaan. Jälkiehkäisyyn* ja sterilisaation* voi laskea muina ehkäisymenetelminä. (Tiitinen 2017.)

3 ROKOTTEET

Rokotteet* ovat lääkevalmisteita, joilla ennaltaehkäistään infektio- ja tartuntatauteja sekä niihin liittyviä jälkitauteja, vammautumisia ja kuolemia (THL 2018. Rokotteet).

Rokotteet jaetaan kahteen päätyyppiin: rokotteet, jotka sisältävät eläviä heikennettyjä taudinaiheuttajia ja rokotteet, jotka eivät sisällä eläviä taudinaiheuttajia (THL 2018. Rokotetyypit).

Tässä luvussa vertaillaan Iranin ja Suomen rokotusohjelman rokotteita keskenään. Suurin osa rokotteista annetaan molemmissa maissa. Iranissa annetaan sellaisia rokotteita, mitkä Suomessa ei ole kansallisen rokotusohjelman mukaista, jos ei ole tartuntataudin riskissä oleva henkilö ja rokotteet koskevat myös miehiä. Näitä rokotteita ovat esimerkiksi tuberkuloosi* ja hepatiitti B*.

Ketkä saavat hepatiitti B rokotteen:

- säännöllistä hoitoa saavat verenvuototautia sairastavat
- ruiskuhuumeiden käyttäjät
- ruiskuhuumeita käyttävien läheiset, kuten perheenjäsenet, asuinkumppanit ja seksikumppanit
- miehet, joilla on seksiä miesten kanssa.

Ketkä saavat tuberkuloosi rokotteen:

- jonka äidillä, isällä, sisaruksella tai henkilöllä, jonka kanssa lapsi asuu, on joskus todettu tuberkuloosi
- joka itse, tai jonka äiti, isä, sisarus tai henkilö, jonka kanssa hän asuu, on syntynyt maassa, jossa tuberkuloosia esiintyy merkittävästi
- joka on vuoden sisällä muuttamassa yli kuukaudeksi maahan, jossa tuberkuloosia esiintyy merkittävästi

(THL 2018. Rokotteet.)

Suomessa edellä mainittuja rokotteita saa kansallisen rokotusohjelman osana ilmaiseksi myös, jos on maahanmuuttajana tullut sellaiselta alueelta, jossa tautiin tartuntariski on suuri.

Suomen ja Iranin julkisessa terveydenhuollossa on eroja siinä, mitä rokotteita annetaan kaikille ja mitä vain riskiryhmille. Alla olevista taulukoissa on näkyvissä ne rokotteet, jotka kuuluvat esimerkiksi Suomen tavalliseen rokotusohjelmaan ja ne ovat Iranin rokotusohjelman riskiryhmiin kuuluvat rokotteet ja näin käy myös toisinpäin.

TAULUKKO 2. Iranin rokotusohjelma (dr Kermanshahi i.a)

Taudin nimi	Rokote	Lyhenteet	Ikä
tuberkuloosi	BCG	BCG	heti syntymän jälkeen
kurkkumätä*, jäykkäkouristus*, hinkuyskä*	kolmoisrokote	DTP	18 kk 6 v
kurkkumätä – jäykkäkouristus	lapsen kaksoisrokote aikuisen kaksoisrokote	DT Td	kolmoisrokotteen sijaan, jos henkilö saa allergisia reaktioita
polio*	poliorokote suun kautta injektiopoliorokote	OPV IPV	heti syntymän jälkeen 2 kk 4 kk 6 kk 18 kk 6 v
tuhkarokko* – vihurirokko* – sikotauti*	tuhkarokko, – vihurirokko, – ja sikotautirokote	MMR	12 kk 18 kk
jäykkäkouristus	jäykkäkouristustoksoidi	TT	7–8 vko raskauden jälkeen
hepatiitti B	hepatiitti ”B”	Hep.B	heti syntymän jälkeen
kurkkumätä– jäykkäkouristus– hinkuyskä– hepatiitti B– haemophilus influenzae tyyppi B (hib*)	viitosrokote	Pentavalent (DTP + Hib + HepB)	2 kk 4 kk 6 kk
haemophilus influenzae tyyppi B (hib)	haemophilus influenzae tyyppi B rokote	Hib	

Riskiryhmiin kuuluvien rokottaminen (Iranissa):

- Rotavirusripuli*
- Pneumokokkitulehdukset*
- Vesirokko*
- Influenssa*
- Aivokalvontulehdus*
- Raivotauti (vesikauhu)*
- Keltakuume*

(Iranin terveyden ja hyvinvoinnin ministeriö 2015).

TAULUKKO 3. Suomen rokotusohjelma (THL 2018. Kansallinen rokotusohjelma)

Taudin nimi	Rokote	Lyhenteet	Ikä
rotavirusripuli	rotavirus		2 kk 3 kk 5 kk
aivokalvontulehdus, keuhko-kuume*, verenmyrkytys* ja korvatulehdus*	pneumakokkikonjugaatti	PCV	3 kk 5 kk 12 kk
kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä, polio ja Hib-taudit, kuten aivokalvontulehdus, kurkunkannentulehdus* ja verenmyrkytys	viitosrokote	DTaP-IPV-Hib	3 kk 5 kk 12 kk
kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä, polio		DTaP-IPV	4 v
tuhkarokko, sikotauti, vihurirokko		MPR	12–18 kk
tuhkarokko, sikotauti, vihurirokko, vesirokko		MPRV	6 v
influenssa (vuosittain)	influenssa		6 kk–6 v
kohdunkaulan syöpä*		HPV	11–12 v tytöt
vesirokko	vesirokko		1,5–11 v 6 tai 12 v
Kurkkumätä, jäykkäkouristus, hinkuyskä		dtap	14–15 v

Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvan perusrokotussuojan lisäksi riskiryhmiin kuuluville tarjotaan heille räätälöityä rokotussuojaa tiettyjä sairauksia vastaan. Myös nämä rokotukset kuuluvat kansalliseen rokotusohjelmaan ja ovat saajalleen maksuttomia. (THL 2018. Riskiryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten rokottaminen.)

Riskiryhmiin kuuluvien rokottaminen (Suomessa):

- BCG rokotukset
- Kausi-influenssarokotukset*
- Pneumakokkirokotukset
- Puutiaisaiivotulehdusrokotukset* (TBE-rokotukset)
- Hepatiittirokotukset
- Kantasolusiirteiden saaneiden rokotukset

(THL 2018. Riskiryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten rokottaminen).

Suomen ja Iranin riskiryhmiin kuuluvien rokotteissa on sellaisia, mitkä toisessa maassa ei ole kansallisen rokotusohjelman eikä riskiryhmiin tarkoitettujen rokotteiden luettelossa. Iranin rokotusohjelmassa niitä rokotteita ovat kelta-kuume ja raivotauti (vesikauhu) ja Suomen rokotusohjelmassa puutiaistulehdus-, kantasolusiirteiden saaneiden- ja kausi-influenssarokotukset.

4 SEULONNAT

Seulonta on tutkimus, joka kohdistuu tiettyyn väestöryhmään ja se tehdään oireettomille henkilöille löytääkseen seulottavia tautia sairastavia. Seulontojen lainsäädännöstä vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Seulonnan tavoitteena on ennusteen parantaminen ja hoidon aloittaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja sillä pyritään vähentämään kuolleisuutta. Valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisesti kunta järjestää naisten rintasyöpäseulonnan, kohdun kaulaosan syövän seulonnan ja raskauden aikaiset seulonnat: varhaisraskauden yleisen ultraäänitutkimuksen, sikiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulonnan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018.)

4.1 Raskaudenaikaiset seulonnat

Raskaana oleville tarjottavat seulonnat ovat raskauden eri vaiheissa, joten niitä ovat varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus, varhaisraskauden yhdistelmäseulonta, keskiraskauden seerumiseulonta ja rakenneultraäänitutkimus (Sosiaali- ja terveysministeriö 2018).

4.1.1 Sikiöseulonnat

Varhaisraskauden yleisellä ultraäänitutkimuksella varmistetaan, että sikiö on elossa, varmennetaan raskauden kesto ja todetaan sikiöiden määrä. Varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus tehdään raskausviikolla 10–13. Ultraäänitutkimuksilla voidaan todeta erilaisia sikiön rakennepoikkeavuuksia, vaikka kromosomit olisivatkin normaalit. Downin oireyhtymä eli 21-trisomia on tavallisin kromosomipoikkeavuus. (THL 2009. Sikiöseulonnat*. Opas raskaana oleville, 3.)

Varhaisraskauden yhdistelmäseulontaan* kuuluu verinäyte ja yleinen ultraäänitutkimus*. Raskausviikoilla 9–11 otetaan raskaana olevalta verinäyte ja ult-

raäänitutkimus ajoitetaan raskausviikoille 11–13, jolloin mitataan sikiön turvotus. Verinäytteen ja niskaturvotusmittauksen* yhdistämällä voidaan tunnistaa sikiön kromosomipoikkeavuuksien suurentunut riski. (THL 2009. Sikiöseulonnat. Opas raskaana oleville, 4.)

Rakenneltraäänitutkimuksella* raskausviikoilla 18–21 tutkitaan sikiön elimet järjestelmällisesti ultraäänellä. Raskausviikon 24:n jälkeisellä ultraäänitutkimuksella mahdollisen sikiön rakennepoikkeavuuden toteamisen vuoksi raskautta ei voida enää keskeyttää. Sen sijaan sen toteaminen voi auttaa syntyvän lapsen hoidon suunnittelussa. (THL 2009. Sikiöseulonnat. Opas raskaana oleville, 5.)

4.1.2 Tartuntatautien raskaudenaikainen seulonta

Sukupuolitauti voi olla riski sikiön terveydelle. Sosiaali- ja terveydenministeriön rokotuksista ja tartuntatautien raskaudenaikaisesta seulonnasta asetuksen mukaan (A 421/2004) raskaana olevalta otetaan terveystarkastuksen yhteydessä hänen suostumuksellaan verinäyte vastasyntyneen tartuntatautien ehkäisemiseksi. Verinäytteestä tehdään tutkimus kuppataudin* ja HIV -infektion* varhaiseksi toteamiseksi sekä hepatiitti B -viruksen kantajuuden toteamiseksi. Kuppa leviää istukan kautta sikiöön viimeisellä raskauskolmanneksella. Äidille annetaan mikrobilääkehoito neljän ensimmäisen raskauskuukauden aikana, jolloin voidaan ehkäistä synnyttävä kuppa. Puolet infektioituneista tarvitsee laitoshoidon lopun ikänsä. (Paavonen 2011.)

Hi -virus voi tarttua äidistä lapseen raskauden aikana, synnytyksen yhteydessä ja imetyksen aikana. Raskaana olevan naisen lääkehoito estää aika hyvin tartunnan lapsen. Hi -virus on ihmisen immuunikatovirus, joka tuhoaa elimistön puolustusjärjestelmän tiettytyyppejä valkosoluja. Aids (Acquired Immunodeficiency Syndrome) eli immuunikato on hiv-infektion viimeinen vaihe. (Väestöliitto 2018.)

Hepatiitti B -virus tarttuu sikiöön veriteitse raskauden tai synnytyksen aikana. Oireet ovat yleensä lieviä tartunnan saaneella lapsella, mutta hoitamaton infektio johtaa lähes poikkeuksetta kantajuuteen (90 %). Riski viruksen tarttumiseen sikiöön on suuri raskauden aikana (90 %), jos akuutti hepatiitti B -infektio ajoittuu viimeiseen raskauskolmannekseen. (Ämmälä & Aitokallio-Tallberg, 2011.)

4.2 Syöpäseulonnat

Syöpäseulonnoilla pyritään järjestelmällisesti etsimään syövän esiasteita tai varhaisvaiheita väestöstä. Tavoitteena on vähentää syövän aiheuttamia kuolemia. Myös tavoitteena on niiden syöpien ilmaantuvuuden vähentämistä, joiden kehittyminen voidaan välttää esiasteita hoitamalla. Seulontaan ryhtyminen pohjautuu riittävään tietoon seulottavan syövän merkityksestä, sen esiasteen tai varhaisvaiheen tunnistustavoista sekä hoidosta ja hoidettavuudesta. Hoitoaikojen lyhentäminen ja vaativien hoitojen tarpeen vähentäminen vaatii syövän toteamista esiasteena tai varhaisvaiheessa, jolloin hoitojen kustannukset pienenevät. (Syöpäjärjestöt, syöpäseulonnat i.a.)

4.2.1 Kohdun kaulaosan syövän seulonta

Kohdunkaulan syövän esiintyvyyttä seulotaan papa-seulonnalla*. Suomessa naiset saavat kutsun papaseulontaan viiden vuoden välein 30–60 vuoden iässä. Seulonta on osallistujalle maksuton, koska kotikunta kustantaa sen. Paitsi kunnan papaseulonta nainen voi itse hakeutua papatutkimukseen, jos hänellä on poikkeavia gynekologisia oireita. Papaseulontaväliksi riittää 5 vuotta, kun tulos on normaali. Uuteen testiin kutsutaan 1-2 vuoden kuluttua, jos irtosolunäytteestä tehdyssä papakokeessa todetaan lieviä muutoksia tai HPV-testin tulos on positiivinen. Papakoetta ei kannata ottaa vuosittain, jos sille ei ole aihetta. (Tiitinen 2017.)

4.2.2 Rintasyöpäseulonta

Rintasyöpä voidaan todeta mammografiassa eli rinnan röntgenkuvauksessa. Täydentävänä tutkimuksena voidaan käyttää rintojen ultraäänitutkimusta eli kaikukuvaus* (Vehmanen 2017). Kunnan seulontayksikkö järjestää rintasyöpävän seulonnan, joka henkilökohtaisella, kirjallisella kutsulla kutsuu seulontaikäiset seulontakuvaukseen. Suomessa rintasyöpävän seulonta järjestetään 50–69 vuotiaille naisille kahden vuoden välein. (Sosiaali- ja terveysministeriö i.a. Seulonnat.)

5 SANASTOTYÖ

Sanastyö on terminologinen työ, jossa tietyn erikoisalan käsitteiden ja niiden nimityksien koskevan tiedon systemaattista tietoa kerätään, analysoidaan, kuvataan ja esitetään. Sanastotyö koostuu terminologian monista työvaiheista, kuten esimerkiksi sanastus, käsiteanalyysi, määritelmien kirjoittamien, sopivien nimitysten valinta ja termistön esittäminen terminologisena sanastona tai termitietokantana. (Sanastokeskus TSK ry 2006. 31.) Sanastotyön vaiheet ovat Suonuutin (2006, 34–36) mukaan aiheen rajaus, aikataulu, käsitteiden määrä, lähteet, käsitteiden valinta, käsitejärjestelmät ja käsitteiden määrittely.

Sanastotyössä tarvitaan paitsi alan itsensä myös terminologian asiantunte-
musta. Erikoisalan sanasto pitää laatia huolellisesti sanastoteon yleisiä peri-
aatteita ja menetelmiä hyödyntäen. (Sanastokeskus TSK.)

5.1 Yleiskieli ja erikoiskieli

Yleiskieli on kielimuoto, jota käytämme esimerkiksi uutisissa, oppikirjoissa ja käyttöohjeissa. Muoto- ja rakennepiirteiltään se on kieli, jota opimme kirjoitta-
maan koulussa ja ymmärrämme murrealueesta riippumatta. Yleiskieli on nor-
mitettu kielimuoto ja ne normit on oikeinkirjoituksessa (yhdyssanat, iso ja pieni
alkukirjain) ja taivutusmuodoissa. (Kotimaisten kielten keskus. Mitä yleiskieli
on?) Yleiskieli on kaikille tuttu kieli ja siihen perustuu meidän jokapäiväisen
viestinnän.

Erikoistiedon alueilla tarvitaan erikoiskieltä. Se pohjautuu rakenteellisesti kir-
jakielen normeihin ja poikkeaa yleiskielestä eriytyneen erikoissanastonsa
vuoksi. Erikoisalalla erikoissanaston termit ovat tärkeitä viestinnän välineitä.
Yleiskielen sanoista poiketen termeille on tunnusomaista merkityksen tarkka-
rajaisuus. Yleiskielen sanojen merkitys on termejä väljempi, jotka täsmentyvät
yleiskieltä käyttäen usein käyttöyhteyden mukaan. Erikoisalalla tarkkojen ter-
mien tarkoituksena on sillä alalla työskentelevien ihmisten toisiaan ymmärtä-
misen vahvistaminen oman alansa viestintätilanteissa. (Suomalainen 2002.)

Tieteen termipankki kuvaa erikoiskieltä seuraavasti: ”Jonkin tieteen-, ammatti- tai harrastealan kielimuoto, joka eroaa yleiskielestä lähinnä sanastonsa vuoksi. Erikoiskielen tehtävänä on jäsentää alansa käsitemaailmaa sekä siirtää tietoa alan sisäisessä viestinnässä. Erikoiskielen tunnusmerkkejä ovat erityisen termistön lisäksi tietyt tyylilliset ja syntaktiset piirteet”. (Tieteen termipankki 2016.)

5.2 Tarkoite

Kielitoimiston sanakirja (2017) kuvaa tarkoitetta näin: konkreettinen tai kuviteltu olio, esine, tapahtuma, ominaisuus, johon kielellinen ilmaus kulloinkin viittaa. Tarkoitteet ovat todellisuuden ilmiöitä, joita voidaan osoittaa, käsittää tai kuvitella ja joka vastaa tiettyä käsitettä. Konkreettisia tarkoituksia ovat esimerkiksi koivu, kirja ja abstrakteja tarkoituksia ovat esimerkiksi terveys ja yhteiskunta. (Suonuuti, 2006, 11; Sanastokeskus TSK ry 2006, 10.) Sanastossani raskaus* on esimerkki tarkoitteesta.

5.3 Käsite

Kielitoimiston sanakirjan (2017) mukaan käsite on ajattelun luoma abstrakti hahmo esineelle tai asialle ominaisten piirteiden kokonaisuus. Suonuuti (2006, 11) kuvailee käsitettä seuraavasti: ”Käsitteet ovat abstrakteja mielikuvia jokaisen omassa mielessä, voidaksemme puhua tai kirjoittaa niistä, tarvitsemme määritelmiä ja termejä”.

Jos käsitettä erotellaan yksilökäsitteeksi ja yleiskäsitteeksi käsitteen tarkoitus avautuu meille paremmin. Yksilökäsitteeksi kutsutaan käsitettä, joka liittyy yhteen tiettyyn tarkoitteeseen (esimerkiksi Eiffel-torni). Valitsemalla yhteisiä ominaisuuksia joukkoa toisiaan muistuttavia tarkoituksia (esimerkiksi erilaisia torneja) ja koostamalla ne yhteiseksi mielikuvaksi syntyy yleiskäsite (torni). (Suonuuti, 2006, 11.)

5.4 Termi

Tieteen termipankki määrittelee termin erikoisalan käsitettä edustavaksi kielelliseksi ilmaukseksi (tieteen termipankki 2017). Se voi olla yksittäinen sana (kirja), yhdyssana (hotellihuone) tai sanaliitto (työn tavoitteet) tai lyhenne (FM) (Suonuuti, 2006, 32). Termit ovat käsitteiden kielellisiä nimityksiä, joiden avulla lyhyesti viitataan käsitteen sisältöön (Sanastokeskus TSK ry 2006, 6). Käsitteeseen viittaa vain yksi termi. Käsitteestä voidaan käyttää useampia termejä, mutta yksi niistä tulee valita suositettavaksi termiksi. Esimerkiksi alkio, sikiö ja vauva. Termit ja termiryhmät voidaan tehdä yhteensopivaksi, kun käsitteet ovat harmonisoitu. Harmonisoinnissa on tärkeä varoa toisiaan ulkonaisesti muistuttavia termejä. Esimerkiksi petollisia ystäviä (englanniksi false friends), jotka tarkoittavat eri asioita. (Suonuuti, 2006, 32–33.)

Sanastossani on raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien termejä, kuten esimerkiksi alkio*, istukka* ja kuppa*.

5.5 Määritelmä

Käsitteen sanallisia kuvauksia ovat määritelmät (Suonuuti, 2006, 11). Määritelmä on käsitteen sisällön tai alan kielellinen kuvaus ja sitoo yhteen käsitteen ja termin. Lisäksi määritelmä luo ohjeet ja normit käsitteen näytölle tietyllä alalla. Määritelmän avulla erikoisalan sisällä, erikoisalojen välillä ja asiantuntijoiden ja maallikoiden välillä oleva viestintää selkiytyy. (Seppälä. Sanastotyön perusteet.)

Erikoisalojen sanastoissa käsitteitä määritellään kahdella tavalla. Sisältömääritelmä kuvaa käsitteen sisällön ja se perustuu lähimpään hierarkkiseen yläkäsitteeseen. Sisältömääritelmä sijoittaa käsitteen oikealle paikalleen muiden samankaltaisten käsitteiden joukkoon esimerkiksi puut kasveihin. Joukkomääritelmä kuvaa kaikki käsitteen alaan kuuluvat tarkoitteet tai hierarkkiset alakäsitteet esimerkiksi pohjoismaat Norja, Ruotsi, Suomi, Tanska ja Islanti. (Suonuuti 2006, 19–20.)

Sanastossa keskityn sanaston laajuuteen aihepiireittäin ja myös parhaan mahdollisen vastineen löytämiseen termeille. En ole sisällyttänyt sanastooni määritelmiä, mutta sanastotyön tekemisessä ei voi lähestyä työtä ilman sanojen määritelmiin perehtymistä. Vaikka itse en ole käyttänyt sanastossa määritelmiä, mutta löytääkseni sopivan vastineen toisella kielellä, olen tajunnut termien tarkoitusta termien määritelmien kautta.

5.6 Käsitejärjestelmä

Käsitteet liittyvät aina toisiin käsitteisiin ja muodostavat käsitejärjestelmiä, joten käsitteet eivät ole irrallisia ilmiöitä. Käsijärjestelmät vaihtelevat yksinkertaisista monimutkaisiin. Käsitejärjestelmät ryhmitellään käsitteiden välisten suhteiden mukaan. Käsitesuhteita jaetaan hierarkkiselle suhteelle, koostumus-suhteelle ja funktiosuhteelle. (Suonuuti, 2006, 13.) Terminologisissa työmenetelmissä selvitetään kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostavat käsitejärjestelmä. Tämä on käsiteanalyysi, joka on hyvin ratkaiseva terminologisissa työmenetelmissä ja sen tuloksia käytetään kirjoitettaessa määritelmiä. (TSK 2006, 6.)

Laatiessani raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanastoa en valinnut kaikkia termejä käsitejärjestelmän pohjalta. Käsitejärjestelmä voi hyödyntää myös tulkkaustilanteessa, kun tulkki esimerkiksi ei löydä heti termin vastinetta hän voi turvautua käsitejärjestelmään, eli tulkata termin yläkäsitteellä. Esimerkiksi jos tulkki tulkaa vihurirokon toiselle kielelle rokkotaudiksi, tulkkaus ei ole tarkka eikä myöskään väärää. Rokkotauti on termin yläkäsite vihurirokolle.

5.6.1 Hierarkkinen suhde

Sanastokeskuksen termipankki kuvaa hierarkkisen suhteen yhden käsitteen sisällöksi, joka muodostuu toisen käsitteen sisällöstä ja lisäksi yhdestä tai useammasta erottavasta piirteestä on hierarkkinen käsitesuhde (TSK 2006). Ylä- ja alakäsitteellä on yhteiset käsitepiirteet, mutta alakäsite erottuu lisäpiirteellä. Yläkäsite jakautuu alakäsitteisiin ja ne edelleen alakäsitteisiin. Alakäsite voi olla yläkäsite toisille alakäsitteille esimerkiksi talo voidaan jakaa omakotitaloihin ja rivitaloihin, omakotitalot edelleen hirsitaloon ja kivitaloon. (Suonuuti, 2006, 13.)

Laatimassani sanastossa hierarkkisesta suhteesta esimerkkinä on ehkäisy menetelmä, joka on yläkäsite ja ehkäisykapseli, ehkäisylaastari, ehkäisypilleri, ehkäisyrengas ja kierukka ovat ehkäisy menetelmän alakäsitteitä. Nämä alakäsitteet ovat kaikki ehkäisy menetelmiä, mutta jokaisessa on vähintään yksi sellainen piirre, joka erottaa sen muista ehkäisy menetelmistä. Sanastossani ei ole näiden ehkäisy menetelmien määritelmiä, joista olisi voinut nähdä mitkä piirteet niitä erottaa toisistaan. Kun tulkkaustilanteissa on käsitelty ehkäisy menetelmiä, on riittänyt, että osaan ehkäisy menetelmien vastineet.

5.6.2 Koostumussuhde

Koostumussuhde on käsitesuhde, jossa yksi käsite vastaa tiettyä kokonaisuutta ja toinen kokonaisuuden osaa (TSK 2006). Kahden käsitteen välillä on koostumussuhde, kun toinen yläkäsite perustuu kokonaisuuteen ja toinen alakäsite tämän kokonaisuuden osaan. Esimerkiksi talo ja sen osat: seinät, katto, ikkuna jne. Koostumussuhteiden kokonaisuuden kaikki osat voivat olla samantaisia kuten seitsemän päivää, jotka muodostavat viikon tai erilaisia kuten päivä ja yö, jotka muodostavat vuorokauden. (Suonuuti 2006, 16.)

Esimerkiksi sanastossani on termit, taudit, tuberkuloosi, lavantauti*, jäykkäkouristus, keuhkokuume, kolera* ja polio. Taudit on yläkäsite eli kokonaisuus

ja se koostuu kokonaisuuden osista eli tuberkuloosista, lavantaudista, jäykkäkouristuksesta, keuhkokuumeesta, kolerasta ja poliosta, jotka ovat alakäsitteitä.

5.6.3 Funktiosuhde

Funktiosuhde perustuu muuhun kuin hierarkkiseen tai koostumussuhteeseen liittyvään aiheyhteyteen käsitteen tarkoitteiden välillä. Funktiosuhteita ovat esimerkiksi aikasuhteet, syysuhteet sekä paikkaan lentokone–ilma, välineeseen tiskikone–astiat ja tulokseen puutyö–tuoli. (TSK 2006.)

Sanastossani esimerkki funktiosuhteesta voisi olla kohdun supistus* ja synnytys. Kohdun supistuksesta seuraa synnytys.

6 OMA SANASTOTYÖPROSESSI

Raskaus, synnytys ja naisten sairaudet ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen aiheittaisten tilastojen mukaan alakäsitteet seksuaali- ja lisääntymisterveydelle (THL 2018). Termit liittyvät muun muassa vauvojen rokotteisiin, sukupuoliterveyteen, naisen sairauksiin, gynekologisiin tutkimuksiin, raskauteen ja synnytykseen. Sanastossa on ensin suomenkielinen termi ja sen jälkeen persiankielinen vastine. Jotkut termeistä ovat fraaseina ja jotkut ihan pelkkä yksittäisenä terminä. Sanaston teemat ovat raskaus ja synnytys, ehkäisy ja kuukautiset, gynekologiset tutkimukset, vauvojen rokotteet ja naisten sairaudet.

Sanastossa olen välttänyt sellaisia sanoja, jotka terveydenalan yleiskieltä osaavan tulkin oletan osaavan ilman sanastoa, kuten raskaus, sikiö, neuvola. Toisaalta olen sanastossa jättänyt pois lääketieteellisiä termejä, joiden osaaamista tulkilta ei yleensä vaadita, kuten oosyytti. Olen pyrkinyt siihen, että sanastoon valikoituneet termit olisivat tulkkaustilanteissa toistuvia ja myös hyödyllisiä.

Naistulkkina olen tehnyt paljon raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien aiheiden tulkkauksia ja näin tarvetta tehdä erillisen sanaston tälle aiheelle, joten erotin niiden sanat minun laatimastani terveydenalan sanastosta. Kyseisen sanaston sain valmiiksi kesällä 2016. Käytin sanaston siitä asti ennen ja jälkeen tulkkausten menoa ja hyödynnän nyt sitä tässä opinnäytetyössäni.

Sanastotyön tarkempana tavoitteena voi olla joko käytettävän termistön ja käsitteistön kuvaaminen (ns. deskriptiivinen sanastotyö) tai termistön ja käsitteistön käytön selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen (ns. normatiivinen sanastotyö) (TSK i.a). Sanastoni ei ole vastannut varsinaista terminologista sanastotyötä ja olen toiminut valmiiksi olemassa olevien termien kanssa eli työ on enemmän normatiivinen sanastotyö. Sanastotyön periaatteista oli kuitenkin apua aikaisemmin tehdyn sanastoani kehittämisessä. Sanaston olen heti alkuun tehnyt Excel-taulukkolaskentaohjelmassa ja se on 180 termin laajuinen.

Sanaston termejä olen jäsentänyt niiden aiheiden mukaan. Sanasto on opinnäytetyön liitteenä (LIITE 1).

6.1 Sanaston kerääminen

Termit on kerätty vuonna 2016 tulkkaustoimeksiantojen valmistautumista varten ja niitä on kaiken kaikkiaan 180 termiä. Lähdekielinen aineisto tulee tehtyjen tulkkausten kautta omista kerätyistä sanastoista ja suomenkielisistä lähteistä ja myös vastineet ovat toisen kielen lähteistä ja sanakirjoista. Olen jatkuvasti laajentanut sanaston tulkkausten yhteydessä törmäämilläni termeillä ja käsityksillä ja termejä oli sanastossa alun perin yli 200. Sanastossa ei ole ollut tarkoitusta tehdä määritelmää suomen kielellä eikä persian kielellä, sillä tarkoituksena oli nimenomaan koota laaja sanasto vastineilla. Panostaen sanaston laajuuteen ja asianmukaisten termien rajaamiseen sain termeille täsmälliset ja lähes täsmälliset vastineet, joka oli sanastotyön haaste. Suomen kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet mainitaan usein raskauden ja synnytyksen tulkkausten kanssa, jotta oli tarvetta myös lisätä sanastoon rokotteiden erillistä sanastoa. Laaja käsitys Suomen neuvolajärjestelmästä ja julkisen terveydenhuollon seulonnoista ovat asioita, joista olen hyötynyt opinnäytetyön tietoperustan kautta.

6.2 Sanaston lähteet

Suomenkielisiä termejä olen kerännyt Duodecimin terveyskirjaston sivuilta sairauksien listalla kahdesta laajasta alueesta, jotka ovat raskaus ja synnytys sekä naisten sairaudet (Duodecim terveyskirjasto 2018. Sairaudet). Opinnäytetyöni aihe ja nimi perustuu niihin kahteen aihealueeseen, joista aloin laatia sanaston kaksi vuotta sitten ja myös sanaston nimesin heti alun perin sillä samalla nimellä. Olen tarttunut termeihin, jotka ovat nousseet esiin omien tulkkaustehtävien kautta, sillä ne tulevat epäilemättä esiin myös seuraavissa neuvolakäynnin ja gynekologisissa tulkkauksissa. Lisätäkseeni ne termit sanastoon olen ensiksi etsinyt määritelmiä mitä ne tarkemmin tarkoittavat suomeksi ja hakenut samalla niille sopivan vastineen persiaksi ensiksi sanakirjasta ja sitten

Iranin erikoislääkäreiden ja gynekologien sivustoilla. Määritelmien kautta olen varmistanut termin oikeellisuuden ja vastineen luotettavuuden. Sopivien vastineiden löytäminen termeille edellytti ensiksi termin koko määritelmän lukemista suomen- ja persian kielellä, sillä termin määritelmän tarkastus suomeksi ja persiaksi auttoi sopivan vastineen valitsemisessa. Joidenkin persian kielen vastineiden määritelmän eteen olisi pitänyt lukea koko julkaisua tarkkaan läpi, jotta varmistuisi että kyseessä on oikean termin vastine. Osa erikoisalan termeihin törmäsin Iranin lääkäreiden ja gynekologien sivustoilla kuten Royan tutkimuslaitos ja Leila Soltanin blogit ja niissä tapauksissa hain niille persiankielille termeille Duodecimin terveyskirjaston internetsivuilla vastineet suomeksi määritelmä avulla. Lisäksi minulla oli myös aikaisemmin ennen sanaston laatimisen aloittamista sanastovihko, jossa oli kaikkien alojen termit sekaisin vastineineen. Aloitettuani raskaus, synnytys ja naisten sairauksien sanasto poimin sanastovihosta edellä mainittuihin aiheisiin liittyvät sanat ja vastineet ja lisäsin ne varsinaiseen raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanastoon aihepiiriin mukaisesti. Paitsi edellä mainittuja käyttämiä persian- ja suomenkielisiä lähteitä olen myös koko opinnäytetyön tietoperustan kirjoituksessa ja myös sanaston apulähteinä käyttänyt Suomisanakirja-, Tieteen termipankki-, Kielitoimiston sanakirja-, Finto- ja Synonymisanakirja nettisivuja.

6.3 Vastinetyö

Persian kielen vastineet suomenkielisten termeille olen hakenut ensinnäkin sanakirjoista, elektronisista sanakirjoista, Iranin naistentautilääkäreiden ja gynekologien blogeista kuten Leila Soltani ja Royan tutkimuslaitos sivustoilta. Lisäksi vastineet on haettu myös naisen terveyteen liittyvistä internetlähteistä ja kirjallisuudesta. Persian kielen lähteiden valitsemisessa haasteena oli lähteiden vertailu keskenään. Ensin lähteeksi valitsemani Leila Soltanin blogin lisäksi tarkastelin myös muita alan asiantuntijoiden blogeja ja instagram-tilejä vastineiden varmistamiseksi. Sillä tavalla jouduin kyseenalaistaa persiankielen lähteitä, jotta tulos olisi luetettavin. Royan tutkimuslaitokseen luotin lähteenä, koska se on lääketieteellisen tiedekunnan kirurginen keskussairaala ja lisääntymistieteen tutkimuslaitos, jossa käsitellään hedelmällisyyttä ja hedelmättömyyttä. Etsin joitain sanoja ainoasta saatavilla olevasta sanakirjasta suomi-

persia sanakirja (Vazvan 1990), mutta suhtauduin epäilyksellä sanakirjan ehdottamiin vastineisiin, koska se on vanha ja olen huomannut siinä paljon virheitä. Kyseinen sanakirja on tehty englannin kielen kautta (välikielenä), joten siihen luottaminen on riski. Minun ei tarvinnut itse keksiä mitään vastinetta termeille, sillä kaikille termeille löytyi vastineet persiaksi edellä mainituilla lääkäreiden nettisivuilla. Oikeiden vastineiden löytämistä helpotti persiankielen lähteissä naislääkäreiden ja gynekologien nettisivuilla olevat määritelmät termeistä, joiden kautta varmistin, että kyseessä on oikean termin vastine. Vertaamalla suomenkielisen- ja persiankielisen termin määritelmät keskenään luotin löytämiini vastineisiin. Tulkkauksissa keräämiäni sanojen oikeellisuus on varmistettu terveydenalan nettisivuilta, jotta kyseessä on oikea olemassa oleva termi.

6.4 Sanaston tarkistus ja varmistus

Kuten mainittu, sanasto on tehty vuonna 2016 Excel-taulukkolaskentaohjelmassa ja hyödyntäen sitä tässä opinnäytetyössä tein niistä sanalistan ja lisäsin liitteeksi opinnäytetyön loppuun. Sanalistan tekemisen vaiheessa termit ovat uudelleen tarkistettu päivitettyjen internetlähteiden avulla. Työn oikeellisuudesta ja luotettavuudesta varmistamiseen sanalista on toimitettu kokeneelle naistulkille, johon tutustuin Polaris kielipalvelut Oy:n kautta. Sanalista vastineineen on toimitettu Mahnaz Davoudille keväällä 2018 ja kesäloman jälkeen elokuussa sain häneltä palautteen ja kommentin työstä. Hän on toiminut minun opinnäytetyön toisen kielen ohjaajana ja arvioijana, jolla on pitkä tulkkauksihistoria juuri kyseisissä työympäristöissä naistulkkina Suomessa. Korjasin hänen tekemiensä parannusehdotusten mukaan muutamien termien vastineisiin liittyvät virheet, ja hänen arviointinsa auttoi minua kehittämään tätä puolta työtäni.

Suurin osa sanastoni termeistä ovat sellaisia, joita käytetään paljon ja ne ovat tunnettuja, joten tiedonhankinta suomeksi sekä vastineiden löytäminen oli suoriin vaivasta ja tämä kevensi työtä.

Suurin ongelma oli sanaston rajaaminen. Aihe oli laaja ja vaikeasti rajattava, mutta pyrin käyttämään sellaisia termejä, jotka Suomen neuvolajärjestelmässä ja gynekologien käynneillä tulkki joutuu tulkkamaan toiselle kielelle. Tarkoituksena oli se, että sanasto vastaisi ennen kaikkea alan perussanastoa, mikä itse on merkittävä. Olen kuitenkin tyytyväinen sanastoni kattavuuteen ja aihepiirien valintaan.

|7 POHDINTA

Sanaston laatiminen ja sanastotyöhön perehtyminen oli minulle kehittävä ja antoisa oppimisprosessi, jonka aikana koin edistyväni myös tulkkina. Sain opittua miten tulkkaukseen valmistautuessa voin hyödyntää käsitekaavioita.

Toivon että valmistamaani raskauden, synnytyksen ja naisten sairauksien sanastoa voivat tulkit hyödyntää tulkkaukseen valmistautuessa ja tulkkauksituksissa. Aiheeseen tutustuminen on ollut hyvin mielenkiintoinen minulle. Minulla on ollut jonkin verran aiempaa tietoa aiheesta johtuen tulkkaukokokemuksista, kirjallisuuden lukemisesta tai asiaan muussa yhteydessä törmäämisestä, mutta opinnäytetyön tietoperustaa kootessa sain valtavasti uutta tietoa neuvolajärjestelmästä ja julkisen terveydenhuollon seulonnoista. Opinnäytetyön myötä olen oppinut uusia termejä sekä suomeksi että persiaksi, mitkä olivat minulle aikaisemmin aivan vieraita molemmissa kielissä.

Tämä opinnäytetyö on kehittänyt minua ammatillisesti paitsi aiheeseen perehtymisen avulla, myös sanavaraston kehittymisen ja sanaston laadinnan periaatteiden kautta. Koska sanastoon voi ottaa vain tietyn määrän termejä, on jatkuvasti pyrittävä priorisoida ja argumentoida sanavalintoja ja sitä kautta poistettava tai lisättävä uusia sanoja. Tätä tehdessä voi ymmärtää, että jokaisen tulkin sanavarasto on rajallinen ja epätäydellinen, osa sanoista on aktiivisessa käytössä ja osa käyttämättömyyden vuoksi passiivisessa sanavarastossa. Kunnollisesti tehdyt sanastot auttavat suuresti, että kaikkien tulkkien ei tarvitse aloittaa aina uuden aihealueen kanssa täysin alusta.

Tätä sanastoa voivat käyttää tulkkien lisäksi myös tulkkiopiskelijat, maahanmuuttajat ja muut kielestä kiinnostuneet ihmiset. Uskon myös, että sanastosta ja käsikirjoituksesta voivat hyötyä muidenkin kielten kuin persian tulkit, koska tietoperustan kautta voi tutustua Suomen neuvolajärjestelmään, kansallisen rokotosohjelman rokotteisiin ja julkisen terveydenhuollon seulontoihin tai käyttää sanastoni suomenkielistä osuutta ja etsiä niihin vastineet omalla kielellään.

Tämän sanaston tarkoitus on viestinnän parantaminen terveydenhuoltoalan työntekijöiden ja asiakkaiden välillä. Tavoitteena on myös kahden kulttuurin ja yhteiskunnan ihmisten lähestymistä ja ymmärtämistä toisiaan paremmin. Ja ennen kaikkea tarkoitus on auttaa tulkkveja tekemään tarkempaa työtä ja sitä kautta parantaa asiakkaiden ymmärtämistä.

Terveydellä on tärkeä rooli ihmisen elämässä. Kielimuurin tai huonolaatuisen tulkkauksen seurakusena voi syntyä ihmisen terveyden kannalta vakavia virheitä ja hengenvaarallisia tilanteita. Viestin onnistuttua perille menemiseksi ja väärinymmärrysten välttämiseksi tulkilla pitää olla hyvät taidot.

Sanastotyö on päättymätön prosessi, koska kielet kehittyvät ja muuttuvat jatkuvasti. Olisi suotava, että tällaisia sanastotöitä jatkokehitettäisiin siten, että digitaalisia sanastoja kasvatettaisiin ja täydennettäisiin tarvittaessa.

LÄHTEET

- A 338/2011. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskelu-terveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338#L2P9>
- A 421/2004. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus raskaudenaikaisesta seulonnasta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040421>
- Dr Kermanshahi i.a. Saatavilla 12.10.2018 http://drkermanshahi.kums.ac.ir/kums_content/media/image/2013/11/35785_orig.pdf
- Duodecim. Terveyskirjasto 2018. Lääketieteen sanasto. Sairaus. Saatavilla 1.10.2018 https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=ltt03007
- Finto. 2018. Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Saatavilla 4.11.2018 <http://finto.fi/fi/>
- Hassaan, N. & Parkkinen, E. (2012). *Maahanmuuttaja neuvolan asiakkaana. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti*. (Opinnäytetyö, Diakonia ammattikorkeakoulu, hoitotyön koulutusohjelma). Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44526/DiakHelsinki_Hassaan%20ja%20Parkkinen_2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hietanen, K. (2007). Tulkkausviestintä ammattina. Teoksessa: Oittinen Riitta & Mäkinen Pirjo (toim.) *Alussa oli käänös*. Tampere: Yliopistopainos Oy -- Juvenes Print.
- Hus i.a. Vauvamatkalla- Opas synnyttäjälle. Saatavilla 10.3.2018 <http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/synnytykset/vauvamatkalla/Sivut/default.aspx>
- Iranin Terveystieteiden ja hyvinvoinnin ministeriö 2015. Ohjelma ja ohje immunisaatioon. Saatavilla 14.10.2018 <http://goums.ac.ir/files/aghala/iman94.pdf>

- Kielitoimiston sanakirja. Saatavilla 5.3.2018 <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>
- Klemetti, R. & Hakulinen-Viitanen, T. (2013). Äitiysneuvolaopas: Suosituksia äitiysneuvolatoimintaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Kansallinen äitiyshuollon asiantuntijaryhmä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kotimaisten kielten keskus. Mitä yleiskieli on? Saatavilla 5.3.2018 https://www.kotus.fi/kielitieto/kielenhuolto_kielitoimistossa/yleiskieli/mita_yleiskieli_on
- L 1326/2010. Terveystieteiden laaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- L 423/2003. Kielilaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kielilaki#L3P18>
- Leinonen, S. (2007). Asioimistulkkaus -- Paljon muutakin kuin asioimisen tulkkausta. Teoksessa: Oittinen Riitta & Mäkinen Pirjo (toim.) Alussa oli käänös. Tampere: Yliopistapainos Oy – Juvenes Print.
- Paavonen, J. (2011). Naisten taudit ja synnytykset. Kuppia. Oppiportti Duodecim (1.3.2011). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla <http://www.oppiportti.fi/op/njs02603/do>
- Sanastokeskuksen termipankki. 2005. Saatavilla 5.3.2018 <http://www.tsk.fi/tepa/fi/>
- Sanastokeskus TSK. (2006). Terminologian sanasto. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry. Saatavilla 5.3.2018 <http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>
- Seppälä, K. Sanastotyön perusteet. Sanastokeskus TSK. Saatavilla 5.3.2018 https://www.google.fi/search?q=sepp%C3%A4l%C3%A4+sanastoty%C3%B6n+perusteet&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-b-Sab&gfe_rd=cr&dcr=0&ei=iPq3WbTkKlqDYMb6iLgD
- SKTL 2013. Asioimistulkin ammattisäännöstö. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Saatavilla 9.3.2018 https://www.sktl.fi/@Bin/280271/Asioimistulkin_ammattisäännöstö.pdf

- Sosiaali- ja terveysministeriö 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena: Opas työntekijöille. Saatavilla <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74223/Opp200414.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sosiaali- ja terveysministeriö i.a. Neuvolat. Saatavilla 10.3.2018 <http://stm.fi/neuvolat>
- Sosiaali- ja terveysministeriö i.a. Seulonnat. Saatavilla 17.3.2018 <http://stm.fi/seulonnat>
- Suomalainen, J. (2002). Erikoiskielistä yleiskieleen – termeistä sanoiksi. Kielikello 1/2002. Saatavilla 5.3.2018 <http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=1317>
- Suonuuti, H. (2006). Sanastotyön opas. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry.
- Suomi Sanakirja 2018. Saatavilla 14.10.2018 <https://www.suomisanakirja.fi/>
- Suomi Sanakirja 2018. Synonyymisanakirja. Saatavilla 25.11.2018 <http://www.synonyymit.fi/>
- Syöpäjärjestöt. Syöpäseulonnat i.a. Saatavilla 25.11.2018 <https://www.syopajarjestot.fi/julkaisut/raportit/syopa-suomessa-2016/syopaseulonnat/>
- Terveyskirjasto 2018. Sairaudet. Raskaus ja synnytys. Normaali synnytys. Saatavilla 10.3.2018 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00160
- THL 2009. Sikiöseulonnat. Opas raskaana oleville. Saatavilla <https://thl.fi/documents/10531/106402/Kide%202009%207.pdf>
- THL 2015. Lapset, nuoret ja perheet. äitiys- ja lastenneuvola. Saatavilla 9.3.2018 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ja_lastenneuvola
- THL 2018. Tilastot. Tilastot aiheittain. Seksuaali- ja lisääntymisterveys. Saatavilla 17.3.2018 <https://thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/seksuaali-ja-lisaantymisterveys>
- THL 2018. Kansallinen rokotusohjelma. Saatavilla 14.10.2018 https://thl.fi/fi/web/rokottaminen/kansallinen-rokotusohjelma?p_auth=iyuPfZg8&p_p_auth=eEMkpFUI&p_p_id=bing-searchbar_WAR_thlbingportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&_bingsearchbar_WAR_thlbingportlet_cmd=doSearch

- THL 2018. Riskiryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten rokottaminen. Saatavilla 14.10.2018 <https://thl.fi/fi/web/rokottaminen/eri-ryhmien-rokotukset/lasten-ja-nuorten-rokotusohjelma/riskiryhmiin-kuuluvat-lapset-ja-nuoret>
- Tieteen termipankki. (2017). Saatavilla 5.3.2018 <http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:termi>
- Tiitinen, A. (2017). Normaali synnytys. Lääkärikirja Duodecim (6.10.2017). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00160&p_hakusana=normaali%20synnytys
- Tiitinen, A. (2017). Papakoe. Lääkärikirja Duodecim (6.10.2017). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00161&p_hakusana=papa+koe
- Tiitinen, A. (2017). Raskauden ehkäisy synnytyksen jälkeen. Lääkärikirja Duodecim (12.10.2017). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00989
- Vazvan, H. Vazvan, B. & Vazvan, S. (1990). Persia-suomi sanakirja. Isfahan: Entesharat jangal.
- Vazvan, H. Vazvan, B. & Vazvan, S. (1990). Suomi-persia sanakirja. Isfahan: Entesharat jangal.
- Vehmanen, L. (2017). Rintasyöpä: seuranta ja kuntoutuminen. Lääkärikirja Duodecim (8.4.2017). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00250
- Väestöliitto.fi. 2018. Nuoret. Ehkäisy. Seksitaudit. Saatavilla 16.3.2018 <http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/ehkaisy/seksitaudit/hiv/>
- Ämmälä, P. & Aitokallio-Tallberg, A. (2011). Naisten taudit ja synnytykset. Virusinfektiot. Hepatiitti B. Oppiportti Duodecim (1.3.2011). Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Saatavilla http://www.oppiportti.fi/op/njs04902/do?p_haku=hiv+infektio#s4

LIITE 1: RASKAUDEN, SYNNYTYKSEN JA NAISTEN SAIRAUKSIEN SA-
NASTO SUOMI-PERSIA

RASKAUS JA SYNNYTYS	بارداری و زایمان
abortti	سقط جنین
alkiodiagnostiikka (PGD)	تشخیص پیش از لانه‌گزینی جنین (پی جی دی)
alkion pakastus	انجماد جنین
alkion siirto	انتقال جنین
alkuraskauden vuoto	خونریزی اوایل بارداری
dilataattori	دیلاتاسیون
ei-toivottu raskaus	بارداری ناخواسته
epiduraalipuudutus	بی‌حسی اپیدورال
estrogeenihormoni	هورمون استروژن
etinen istukka	جفت سر راهی
follikelli/ munarakkula	فولیکول
foolihapon käyttö raskauden aikana	استفاده از اسید فولیک در دوران بارداری
hedelmättömyys	ناباروری
hedelmöityshoito	درمان ناباروری
häpyliitoksen kivut raskauden aikana	درد سمفیر ناحیه تناسلی در دوره بارداری
hätäsektio	سزارین اورژانسی
ilokaasupuudutus	بی‌هوشی گاز خنده
imukuppisyntytytys	زایمان به کمک وکیوم
istukan ennenaikainen irtoaminen	جدا شدن زودرس جفت
kaavinta	کورتاژ
keinohedelmöitys	لقاح مصنوعی
keinosiemennys/ inseminaatio (IUI)	تلقیح درون رحمی (ای یو آی)

keisarileikkaus (sektio)	سزارین
keskenmeno	سقط جنین
keskonen	کودک نارس
kiireellinen sektio	سزارین اضطراری
koeputkihedelmöitys (IVF)	لقاح خارج رحمی (ای وی اف)
kohdunkaulan puudutus	بی حسی گردن رحم
kohdunlaskeuma	افتادگی رحم
kohdun limakalvo	غشاء مخاطی رحم
kohdunpohjan korkeus	ارتفاع رحم
kohdun supistus	انقباض رحم
kohdunsuu	دهانه رحم
kohdunulkoinen raskaus	بارداری خارج از رحم
kohtukuolema (sikiökuolema)	مرگ داخل رحمی (مرگ جنین)
kohtuontelo	حفره رحم
laskettu aika	محاسبه زمان بارداری
limakalvot	غشاءهای مخاطی
mikrohedelmöitys (ICSI)	میکرواینجکشن یا تزریق اسپرم داخل تخمک (آی سی اس آی)
monisikiöisyys	حاملگی چندگانه
munanjohdin	لوله رحم
munasarja	تخمندان
napanuora	بند ناف
normaali synnytys	زایمان طبیعی
pudendaalipuudutus	بی حسی پودندال
pihtisynnytys	زایمان به کمک فورسپس
raskauden keskeytys	ختم بارداری (کورتاژ)

raskaushepatoosi	اختلال عملکرد کبد در دوره بارداری (هپاتوسیت)
raskauspahoinvointi	تهوع بارداری
sikiökalvojen tulehdus	التهاب لایه های جنینی
sisäsynnyttimet	ارگان های لگنی (دستگاه تناسلی داخلی)
spinaalipuudutus	بی حسی اسپاینال
sterilointi/ sterilisaatio	عقیم سازی
suunniteltu sektio	سزارین برنامه ریزی شده
synnytyksen käynnistyminen	شروع زایمان
toistuva keskenmeno	سقط مکرر
uhkaava ennenaikainen synnytys	خطر زایمان زودرس
välilihan leikkaus	برش ناحیه پرینه (در حین زایمان)
yliaikainen raskaus	زایمان دیررس (ادامه بارداری پس از وقت مقرر)

KUUKAUTISET JA EHKÄISY	عادت ماهانه و پیشگیری از بارداری
ehkäisykapseli	کپسول جلوگیری
ehkäisylaastari	چسب جلوگیری
ehkäisytabletit	قرص های جلوگیری
ehkäisyrenkas	حلقه جلوگیری
epäsäännölliset kuukautiset	عادت ماهانه نامنظم
hormonikierukka	دستگاه داخل رحمی آی یو دی هورمونی
jälkiehkäisy	پیشگیری اورژانسی از بارداری (پیشگیری پس از مقاربت)
kierukka	دستگاه داخل رحمی (آی یو دی)
kuparikierukka	دستگاه داخل رحمی آی یو دی مسی
kuukautisia edeltävät oireet	علائم پیش از شروع عادت ماهانه
kuukautiskierto	دوره عادت ماهانه
kuukautisten puuttuminen (amenorrea)	قطع قاعدگی (آمنوره)
minipillerit	قرص های کوچک
progestiinia sisältävät ehkäisymenetelmät	روش های پیشگیری حاوی پروژستین
runsaat kuukautiset (menorragia)	خونریزی قاعدگی بیش از معمول یا طولانی تر از معمول (منوراژی)
sterilisaatio	عقیم سازی (بستن لوله های رحم)
turvaseksi	رابطه جنسی محافظت شده (از بیماری ها)
valkovuoto	ترشح سفید رنگ
yhdistelmätabletit	قرص های ضد بارداری ترکیبی

GYNEKOLOGISET TUTKIMUKSET	آزمایشات ژنیکولوژی
gynekologinen kaikututkimus	سونوگرافی ژنیکولوژی
hiivanäyte	نمونه آزمایش مخمر
kaikututkimus	سونوگرافی
klamydianäyte	نمونه آزمایش کلامیدیا
kohdun limakalvonäyte	نمونه برداری از غشاء مخاطی رحم
kolposkopia	کولپوسکوپی
niskaturvotuksen mittaus (NT-mittaus)	اندازه گیری زجاجی گردن (سونوگرافی ان تی)
papakoe	آزمایش پاپ اسمیر
rakenneultraäänitutkimus	سونوگرافی آنومالی
sikiöseulonta	غربالگری جنین
varhaisraskauden ultraäänitutkimus	سونوگرافی آغاز بارداری (سونوگرافی جنین)
vatsaontelon tähytys (laparoscopia)	لاپاروسکوپی
yhdistelmäseulonta	آزمایشات ترکیبی

TAUTI (jolta rokote suojaa elimistöä)	بیماری (که واکسن در برابر آن از بدن محافظت می کند)
aivokalvotulehdus	مننژیت (سرسام)
hepatiitti A ja B yhdistelmä	ترکیب واکسن هپاتیت آ و ب
hepatiitti B	هپاتیت ب
hib-bakteeri	باکتری اچ ای بی
hinkuyskä	سیاه سرفه
jäykkäkouristus (tetanus)	کزاز (تتانوس)
kausi-influenssa	آنفلانزای فصلی
keltakuume	تب زرد
keuhkokuume	ذات الریه
kohdunkaulan syöpä	سرطان گردن رحم
kolera	وبا
korvatulehdus	عفونت گوش
kurkkumätä (difteria)	دیفتری
kurkunkannentulehdus	عفونت اپیگلوت
lavantauti	حصبه
malaria (rokotteen sijaan estolääke)	مالاریا
meningokokki	مننگو کوک
papilloomavirus	ویروس پاپیلومای انسانی
pneumokokki	پنوموکوک
polio	فلج اطفال
puutiaisaivotulehdus	التهاب مغز ناشی از نیش کنه
rotavirusripuli	اسهال روتا ویروس
sikotauti	اوریون
tuberkuloosi	مرض سل

tuhkarokko	سرخک
verenmyrkytys	مسمومیت خونی
vesikauhu	هاری
vesirokko	آبله مرغان
vihurirokko	سرخچه
vyöruusu	زونا

NAISTEN TAUDIT JA SAIRAUDET	امراض و بیماری های زنان
Ashermanin oireyhtymä	نشانگان آشرمن
atrofinen vaginiitti	واژینیت آتروفیک
emätinkouristus	واژینیسموس
emätinsyöpä	سرطان واژن
emätintulehdukset	عفونت های واژن
emättimen bakteeritasapainon häiriö	عدم تعادل باکتریایی واژن (واژینوز باکتریایی)
emättimen hiivatulehdus	عفونت قارچی
emättimen limakalvojen kuivuminen	خشکی غشاء های مخاطی مهبل
endometrioosi	اندومیتریوز
esivaihdevuodet	آستانه یائسگی
genitaalierpes	تبخال تناسلی
HIV-infektio (AIDS)	عفونت اچ ای وی (ایدز)
häpyhuulen rauhasen tulehdus	التهاب غدد بارتولین
istukkasyöpä	سرطان جفت
klamydia	کلامیدیا
kohdunkaulan syöpä	سرطان گردن رحم
kohdunlaskeuma	افتادگی رحم
kohdun lihaskyhyt (myoomat)	فیبروئید های رحمی
kohdun polyypit	پولیپ های رحم
kohdunrungon syöpä	سرطان رحم (سرطان آندومتر)
kohdun ja emättimen puutos tai rakennehäiriö	اختلال ساختار یا فقدان مهبل و رحم
kondylooma/ visvasyytä	زگیل تناسلی
kohtukiinnikkeet	چسبندگی رحم
kuppa	سیفلیس

kyhmy rinnassa	غده سرطانی در پستان ها
lapsettomuus	ناباروری
liikakarvoitus (hirsutismi)	هیرسوتیسم
maitovuoto rinnoista	نشست شیر در پستان ها
munanjohdinsyöpä	سرطان لوله رحم
munajohdinvauriot	ناهنجاری لوله های رحمی
munarakkula	فولیکول تخمدان
munarakkulan kypsymishäiriö	اختلال بلوغ فولیکول
munasarjakasvaimet	توده های تخمدان ها
munasarjakysta	کیست تخمدان
munasarjasyöpä	سرطان تخمدان
munasarjojen monirakkulaoireyhtymä (PCOS)	نشانه‌گان تخمدان پلی کیستیک (تنبلی تخمدان)
munasarjojen toiminnan ennenaikainen hiipuminen	نارسایی زودرس تخمدان
munasolu	تخمک
munasolujen luovutus	اهدای تخمک
ovulaatio	تخمک گذاری
pagetin tauti ulkosynnyttimissä	بیماری پاژه در فرج
papilloomavirus	ویروس پاپیلوماى انسانی
peräaukon syöpä	سرطان مقعد
polykystiset munasarjat (PCO)	تخمدان پلی کیستیک (پی سی او)
raskaustoksemia	مسمومیت حاملگی
rintaerite	ترشح پستان
sisäsynnytintulehdukset	عفونت های ارگان های لگنی
sukuelinherpes/ sukupuolih herpes	تبخال تناسلی
syyhy	گال

tippuri	سوزاک
trikomonaasi	تریکومونیازیس
ulkosynnyttimien syöpä	سرطان فرج
vaihdevuodet ja androgeenit	یائیسگی و آندروژن
välivuodot	خونریزی بین دوره های قاعدگی

LIITE 2: SANASTON LÄHTEET

&id=5&Itemid=7

http://drkermanshahi.kums.ac.ir/kums_content/media/image/2013/11/35785_orig.pdf

<http://drsoltani.com/>

<http://finto.fi/fi/>

<http://setare.com/fa/news/10335/> فور سپس و وکیوم چیسیت و چه موقع در ز ایمان استفاده-
شوند %E2%80%8C می

http://www.bebesinfo.fi/sivu.php?artikkeli_id=68

<http://www.drnematolahi.com/NewsDetails.aspx?id=305>

<http://www.duodecimlehti.fi/lehti/2000/5/duo91383>

http://www.royaninstitute.org/cmsfa/index.php?option=com_content&task=view

<http://www.synonyymit.fi/>

<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti>

<https://thl.fi/fi/web/rokottaminen/eri-ryhmien-rokotukset/lasten-ja-nuorten-rokotosohjelma>

<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>

<https://www.rokote.fi/matkailijan-rokoteopas/maat/iran/>

<https://www.suomisanakirja.fi/>